
Na hraně temnoty

1

UMĚLEC SMRTI

Do kompozice dobře provedené vraždy patří ještě něco jiného než dva hlupáci, z nichž jeden zabije a druhý bude zabit, nůž, peněženka a temná ulička. Pro ideální vraždu je nepostradatelná základní myšlenka, rozmístění postav, světlo a stín, poezie a nostalgie. Jako Aischylos nebo Milton v poezii, jako Michelangelo v malířství, tak i skvělý vrah dovádí své umění ke kolosální vznešenosti.

Thomas de Quincey
„Vražda jako krásné umění“

Londýn, 1854

Proslýchá se, že Tizian, Rubens a van Dyck vždy provozovali své umění dokonale oblečení. Dříve než učinili své vize nesmrtelnými na plátně, vykoupali se a symbolicky tak očistili svou mysl od jakéhokoli rozptýlení. Oblékli si své sváteční šaty, nasadili nejlepší paruky, a jeden z nich se dokonce ozdobil i mečem s diamanty vykládaným jílcem.

Umělec smrti se připravil podobně. Oblékl se do večerních šatů, posadil se a dvě hodiny upřeně hleděl na zeď, aby soustředil své smysly. Když tma vrhla první stíny přes okna zakrytá závěsy, zapálil olejovou lampu a uložil do černého koženého vaku obdobu štětců, barev a plátna. Na Ru-

bensovu počest přidal paruku, která byla blond a kontrastovala se světle hnědou barvou jeho vlastních vlasů. Do vaku uložil nalepovací plnovous stejné barvy. Před deseti lety by upoutal pozornost, ale v poslední době vousy očekával skoro každý, na rozdíl od oholených rysů. Mezi ostatní předměty uložil do vaku i tesařskou palici. Palice byla stará a do její hlavy byly vyražené iniciály J. P. Namísto meče s jílcem vykládaným diamanty, který si připínal jeden z malířů, si umělec strčil do kapsy složenou břitvu s rukojetí ze slonoviny.

Opustil své útočiště a ušel několik bloků, dokud nedorazil na rušnou křižovatku, kde počkal na stanovišti drožek. Po dvou minutách dorazila dvoukolová drožka, jejíž kočí seděl na vyvýšeném kozlíku za kabinou. Umělci smrti nevadilo stát všem na očích navzdory chladnému prosincovému večeru. Vlastně si v této fázi přál být viděn, ačkoli ho před zraky všech měla brzy zahalit mlha, která se zvedala od Temže a tvořila svatozáře okolo plynových lamp.

Umělec zaplatil osm pencí, aby ho drožkář odvezl k divadlu Adelphi na Strandu. Ve shonu drožek a v klapotu kopyt zamířil k dobře oblečenému davu čekajícímu před vchodem. Plynem osvětlený poutač nad vchodem divadla ohlašoval senzační melodrama *Korsičtí bratři*. Umělec smrti tu hru znal a dokázal zodpovědět jakoukoli otázku, zvlášť pokud šlo o nevšední pojetí prvních dvou jednání, která se hrála po sobě, ale měla být chápána, jako by probíhala současně. V první části spatřil jeden z bratrů ducha svého dvojčete. Druhá část ukazovala, jak bylo ono dvojče zavražděno ve stejnou chvíli, kdy bratr uviděl jeho ducha. Pomsta v závěrečné části byla tak násilná a zaplavená takovou spoutou krve, že mnoho diváků utrpělo šok, což jen zvyšovalo prodej vstupenek.

Umělec smrti se připojil ke vzrušenému davu vcházejícímu do divadla. Kapesní hodinky mu ukázaly, že je dvacet minut po sedmé. Opona se měla zvednout za deset minut. Ve zmatku panujícím ve foyeru minul muže prodávajícího notový zápis písně „Ghost Melody“, hrané ve hře. Opustil divadlo bočním východem, prošel uličkou zahalenou mlhou a ukryl se ve stínu za nějakými bednami, kde počkal, aby zjistil, zda ho někdo nesledoval.

Když se po deseti minutách cítil v bezpečí, vyšel z uličky na opačném konci, urazil dva bloky a najal si další drožku, aniž by musel čekat, protože od divadla teď odjíždělo mnoho prázdných. Tentokrát měl namířeno do méně módní části města. Zavřel oči a poslouchal, jak kola drožky přejela z velkých hladkých žulových dlaždic v hlavní ulici na malé hrbolaté kočičí hlavy ve

starších uličkách londýnského East Endu. Když se dostal do oblasti, kde byly večerní šaty jen zřídka k vidění, dospěl kočí k závěru, že má umělec v úmyslu zaplatit si pouliční prostitutku.

Za zavřenými dveřmi veřejného záchodku vytáhl z koženého vaku obyčejné šaty, oblékl si je a oblek vhodný do divadla složil do svého zavazadla. Jak pokračoval v chůzi čím dál špinavějšími ulicemi, vyhledával vchody do domů, zákoutí a uličky, kde si umazal obyčejné šaty, které měl teď na sobě, a potřísnil kožený vak bahnem. Hladce oholený a se světle hnědými vlasy vstoupil do nějakých stájí a vyšel ven se světlým plnovousem a parukou. Jeho skládací cylindr byl už dávno uložený ve vaku a nahradila ho ošuntělá námořnická čapka. Truhlářskou palici měl teď v kapse potrhaného námořnického kabátu.

To všechno umělci zabralo dvě hodiny. Ani zdaleka se nenudil, bavilo ho pečlivě se věnovat sebemenšímu detailu a těšil se, až se bude moci realizovat při tvorbě velkého uměleckého díla, které ho čekalo. Zahalený mlhou došel na dohled ke svému cíli, obyčejnému krámku, kde se prodávalo oblečení námořníkům z obchodních lodí, kteří tuto oblast poblíž londýnských doků často navštěvovali.

Zastavil se na rohu, pohlédl na své kapesní hodinky a dal si záležet, aby ho při tom nikdo neviděl. Hodinky byly v této chudé čtvrti tak neobvyklé, že by každý, kdo by je zahlédl, okamžitě pojal podezření, že umělec není tím námořníkem, za kterého se vydává. Ručičky hodinek ukazovaly skoro deset. Všechno šlo podle plánu. Při své předchozí návštěvě zjistil, že místní policista prochází tou ulicí ve čtvrt na jedenáct. Přesnost byla součástí práce každého strážníka, který hodinu co hodinu procházel svou tříkilometrovou trasu. Čas, který konstáblovi zabralo dosáhnout toho místa, se jen zřídka lišil.

Jediný člověk v dohledu byla prostitutka, kterou ani chladná noc nepřinutila vrátit se do jakési díry, které říkala domov. Když zamířila k němu, přejel ji umělec ostrým pohledem, jenž ji přiměl zastavit se a zmizet v mlze opačným směrem.

Znovu obrátil svou pozornost k obchodu a všiml si, že jeho výlohu pokrývá vrstva prachu, která tlumí světlo lampy uvnitř. Ven vyšel mužský stín, zabouchl okenici a zavřel tak obchod jako obvykle v deset hodin.

Jakmile se stín vrátil dovnitř, přešel umělec prázdnou ulicí a dorazil ke dveřím. Kdyby už byly zavřené na zástrčku, zaklepal by s očekáváním, že obchodník nebude litovat dalších pěti minut nezbytných pro poslední obchod dne.

Dveře však zamčené nebyly. Zavrzaly, když do nich umělec strčil a vstoupil do krámu, kde bylo jen o málo tepleji než na ulici.

Muž spouštějící lampu zavěšenou pod stropem se otočil. Mohlo mu být tak třicet, byl hubený, bledý a měl unavené oči. Na sobě měl černou košili se stojacím límečkem. Jeden knoflík košile se lišil od ostatních. Záložky kalhot byly roztržené.

Vyžaduje významné umělecké dílo významnou ústřední postavu? Má zavraždění královny větší dopad než vražda obyčejného člověka? Ne. Cílem umění vraždy je soucit a strach. Nikdo nepolituje zavražděnou královnu, ministerského předsedu nebo boháče. V takovém případě je okamžitou reakcí úžas, že ani mocní nejsou imunní proti smrtelným úderům. Ale šok netrvá dlouho, zatímco smutek ano.

Naopak hlavní hrdina by měl být mladý, těžce pracující, nemajetný, s nadějí a ambicemi, s vizí vzdáleného cíle navzdory překážkám stojícím v cestě. Měl by mít milující manželku a oddané děti závislé na jeho neustálé dřině. Lítost. Slzy. To jsou podmínky velkého umění.

„Zrovna zavíráte? Mám štěstí, že jsem to stihl,“ řekl umělec, když zavíral dveře.

„Žena chystá večeři, ale na jednoho zákazníka se ještě najde chvilka. Co si přejete?“ Hubený majitel obchodu nedal nijak najevo, že umělcova bradka nevypadá přirozeně nebo že poznává muže, který v jiném převleku navštívil jeho krám před týdnem.

„Potřebuji čtyři páry ponožek.“ Umělec se podíval za pult a ukázal. „Silných. Jako ty, co máte tamhle na polici.“

„Čtyři páry?“ Obchodníkův tón naznačoval, že toho dne bude mít velkou tržbu. „Jsou po šilinku.“

„To je moc. Doufal jsem, že dostanu lepší cenu, když jich koupím tolik. Asi bych měl zajít někam jinam.“

Za zavřenými dveřmi do zadní místnosti se ozval dětský pláč.

„Vypadá to, že má někdo hlad,“ poznamenal umělec.

„To je Laura. Kdy ta nemá hlad?“ Majitel obchodu si povzdechl. „Přidám jeden pár zdarma. Pět za čtyři šilinky.“

„Domluveno.“

Když majitel obchodu zamířil k pultu, sáhl umělec za sebe a zastrčil západku na dveřích. Ten zvuk přehlušil zakašláním, k němuž se přidal dusot mužových kroků. Následoval ho a vyndal z kapsy polici.

Majitel obchodu vešel za pult a natáhl se pro ponožky na horní polici, kde si jich umělec všiml týden předtím. „Tyhle?“

„Ano, ty neobarvené.“ Umělec máchl palicí. Paži měl svalnatou. Palice měla velkou plošku. Prolétla vzduchem a zasáhla majitele obchodu do lebky. Ozval se dutý praskavý zvuk jako při rozbití ledové desky.

Muž zasténal, podlomila se mu kolena a umělec udeřil znovu. Tentokrát mířil dolů na hroustící se postavu a palice zasáhla temeno hlavy. Tentokrát byl ten zvuk vlhký.

Umělec vytáhl z vaku pracovní plášť a oblékl si ho přes šaty. Vstoupil za pult, vyndal z kapsy břitvu, otevřel ji, zvedl mužovu hlavu zdeformovanou údery a podřízl mu hrdlo. Dokonale nabroušené ostří jím hladce projelo. Krev potřísnila oblečení narovnané na policích.

Lampa pod stropem jako by zazářila jasněji.

Umělecké dílo.

Dítě za dveřmi znovu zaplakalo.

Umělec pustil tělo, které při dopadu na podlahu nevydalo skoro žádný zvuk. Zavřel břitvu, vrátil ji do kapsy, pak zvedl palici položenou vedle vaku a zamířil ke druhým dveřím, za nimiž uslyšel ženský hlas.

„Jonathane, večere je na stole!“

Když umělec strčil do dveří, setkal se s malou hubenou ženou, která se je právě chystala otevřít. Měla unavené oči, podobně jako majitel obchodu. Ty oči se rozšířily, překvapené umělcovou přítomností a pláštěm, který měl na sobě. „Kdo k čertu jste?“

Chodba byla úzká a měla nízký strop. Umělec ji nakrátko zahlédl už před týdnem, když se vydával za zákazníka. Aby se v tom stísněném prostoru mohl rozmáchnout palicí, musel ji držet vedle nohy a mávnout dopředu, takže zasáhl ženu pod bradu. Síla úderu jí odhodila hlavu dozadu. Když zasténala, srazil ji na podlahu. Klekl na jedno koleno a teď už měl dost místa na to, aby zvedl paži a uštědřil jí druhou, třetí a čtvrtou ránu do obličeje.

Napravo byly dveře do kuchyně. Do pachu vařeného skopového uhodil o stůl talíř. Umělec se napřímil, proběhl dveřmi a našel služebnou – tu, kterou před týdnem viděl odcházet z krámu za nějakými pochůzkami. Otevřela ústa k výkřiku. Ve větším prostoru kuchyně jí mohl zasadit ránu ze strany, která rozdrtila čelist a zabránila jí tak vykřiknout.

„Mami?“ zakňouralo děcko.

Umělec se obrátil ke dveřím a uviděl na chodbě asi sedmiletou holčičku. Vlasy měla svázané do culíků. V ruce držela hadrovou panenku a zírala na matčino tělo na zemi.

„Ty musíš být Laura,“ řekl umělec.

A prorazil jí lebku.

Za ním zasténala služebná. Prořízl jí hrdlo.

Prořízl hrdlo matce.

Prořízl hrdlo dítěti.

Měděný pach krve se smísl s oděrem vařeného skopového. Umělec se rozhlédl po výjevu před sebou. Srdce mu bušilo tak silně, že nemohl dýchat.

Zavřel oči.

A rychle je znovu otevřel, když uslyšel dětský pláč.

Přicházel k němu chodbou. Vyběhl z kuchyně a našel druhé dveře. Tyhle vedly do přeplněné, plísni páchnoucí ložnice, kde svíčka ozařovala dětskou kolébku se zvednutou proutěnou stříškou. Pláč vycházel zpod ní.

Umělec se vrátil do kuchyně pro palici, šel do ložnice, rozbil kolébku na kusy, několikrát udeřil do uzlíku v troskách a prořízl ještě jedno hrdlo.

Znovu mimino zabalil a strčil ho pod pozůstatky stříšky kolébky.

Svíčka se náhle zdála být oslnivě jasná. V jejím světle si umělec všiml, že má ruce od krve. Plášť měl celý rudý a boty také. Na starém sekretáři v chodbě našel prasklé zrcadlo a ujistil se, že jeho vousy, paruka a čepice jsou nepotřísněné.

Šel do kuchyně, nalil do umyvadla vodu ze džbánu a umyl si ruce. Zul si boty a také je umyl. Svlékl si plášť, složil ho a položil na židli.

Poté co nechal palici na kuchyňském stole, vyšel do chodby, obdivně se ohlédl na tělo služebné na podlaze kuchyně a zavřel dveře. Zaklapl i dveře ložnice. Došel do krámu a ohodnotil umělecký dojem z matky a sedmileté holčičky v zakrvácené chodbě.

Zavřel i tyhle dveře. Tělo majitele obchodu mohl spatřit jen ten, kdo by se podíval za pult. Člověka, který vstoupí do krámu jako další, čekala série překvapení.

Hrůza a lítost.

Umělecké dílo.

Náhle někdo zaklepal na dveře a umělec se prudce otočil.

Klepání zaznělo znovu. Někdo zvedl závoru, ale umělec se už dříve postaral, aby byla zástrčka zasunutá.